

## **DAVČNA OBRAVNAVA OPCIJSKEGA NAGRAJEVANJA**

### **Pojasnilo DURS, št. 424-05-10025/2005, 17. 10. 2005**

V zvezi z davčno obravnavo opcijskega nagrajevanja vodilnih delavcev v pravnih osebah (družbah) s sedežem v Sloveniji pojasnujemo:

Delniška opcija je nakupna opcija; to je pravica, pridobiti delnice od določenega prodajalca v določenem trenutku ali v določenem obdobju za določeno ceno. Predmet opcije so obstoječe ali mlade delnice družbe, ki delnice podeli, lahko pa so to tudi delnice z njo povezane družbe.

Določba 9.a člena Kriterijev za individualne pogodbe o zaposlitvi managerjev (Uradni list RS, št. 64/97) pomeni pravno podlago za opcijsko nagrajevanje managerjev. Kot obliko nagrade iz uspešnega poslovnega rezultata v tretjem odstavku določa delniško opcijo. Delniška opcija se managerju dodeli na podlagi odločitve pristojnega organa, ki opcijsko shemo določi vnaprej za srednjeročno obdobje, bodisi v obliki pravic za nakup delnic ali izvedenih vrednostnih papirjev. Nagrada v obliki delniške opcije je izvedljiva pod naslednjimi pogoji:

- rok za izvršitev delniške opcije je vsaj pet let od njene dodelitve,
- izvršilna cena delnic na dan dodelitve delniške opcije ni nižja od povprečne tehtane tržne cene delnic v zadnjem letu pred mesecem dodelitve delniške opcije,
- po izvršitvi delniške opcije manager še najmanj šest mesecev ne sme odtujiti tako pridobljenih delnic.

Upošteva se določbe Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 70/05-UPB2; v nadaljevanju: ZDoh-1), z vidika obdavčitve dohodkov, ki izhajajo iz opcijskega nagrajevanja, pojasnujemo:

### **PODELITEV OPCIJE**

V trenutku podelitve opcije (ko skupščina potrdi opcijski načrt, ki ga je predlagala uprava) je pomemben podatek o tržni ceni delnice, ki je predmet opcije, ker se na njeni podlagi določi cena, po kateri lahko upravičenec v prihodnosti kupi delnico (izvrši opcijo). V času od podelitve opcije do trenutka izvršitve opcija praviloma ni prosto prenosljiva in načeloma davčne zakonodaje na to obdobje ne vežejo davčnih posledic. Tudi v ZDoh-1 ni najti določbe, ki bi predpisovala obdavčitev v trenutku podelitve opcije.

### **IZVRŠITEV OPCIJE**

Upravičenec izvrši opcijo tako, da izjavi, da bo opcijo zamenjal za delnice, in to v določenem časovnem obdobju ali pa na točno določen dan. Za obdavčitev je relevantna razlika med tržno ceno delnice in opcijsko ceno. Razlika med tržno ceno delnice (cena delnice v trenutku izvršitve opcije) in nabavno ceno delnice je prejemek imetnika opcije. Glede na določbo 8. točke drugega odstavka 27. člena ZDoh-1 se navedeni prejemek imetnika opcije, dosežen ob izvršitvi opcije, davčno obravnava kot boniteta (pravica delojemalca do nakupa delnic). Ta se vključuje v dohodek iz delovnega razmerja po določbi 4. točke prvega odstavka 25. člena ZDoh-1, če je to delojemalec v delovnem razmerju z družbo, oziroma se vštevja v dohodek iz drugega pogodbenega razmerja, če zagotavlja to boniteto delodajalec osebi, ki opravlja delo ali storitve na podlagi drugega pogodbenega razmerja.

V zvezi z vrednotenjem navedene bonitete in vštevanjem v davčno osnovo je treba upoštevati četrty odstavek 30. člena ZDoh-1, ki določa: če delodajalec delojemalcu zagotovi pravico do nakupa oziroma pridobitve delnic po znižani vrednosti ali pravico do pridobitve drugega premoženja, se boniteta ugotavlja na dan, ko je pravica izvršena,

oziroma na dan, ko je delojemalec pridobil delnice ali kako drugo vrsto premoženja. Če delojemalec odsvoji pravico do nakupa delnic ali do pridobitve drugega premoženja, se boniteta ugotavlja na dan odsvojitve navedene pravice.

Ko imetnik oziroma upravičenec izkoristi opcijo, stopi v korporacijsko razmerje z družbo kot delničar. Od tega trenutka dalje mu pripadajo, v odvisnosti od vrste delnice, vse članske pravice, med njimi tudi udeležba na dobičku družbe.

Dividende kot vir dohodka iz premoženja so podrobneje opredeljene v 79. členu ZDoh-1. Tretji odstavek tega člena določa, da se kot dividenda po poglavju ZDoh-1, ki opredeljuje obdavčitev dohodka iz premoženja, obdavčuje vsaka razdelitev dohodka imetniku deleža iz premoženja plačnika oziroma povezane osebe (po tem zakonu ali zakonu, ki ureja davek od dohodkov pravnih oseb) plačnika na podlagi njegovega lastniškega deleža v plačniku, ki ne pomeni zmanjšanja njegovega lastniškega deleža, vključno z razdelitvijo v obliki delnic ali zamenljivih obveznic ali v drugačni obliki, s katero se dobiček ali rezerve v delu, oblikovanem iz dobička, ali prevrednotovalni popravek tega dobička ali rezerv preoblikujejo v osnovni kapital oziroma povečajo lastniški delež zavezanca.

Akontacija dohodnine od dividend se izračuna in plača v višini 25 odstotkov od davčne osnove, ugotovljene v skladu z 80. členom ZDoh-1.

## **PRODAJA DELNICE**

Imetnik, ki je izkoristil opcijo in pridobil delnice, za katere je plačal nižjo ceno od tržne, lahko načeloma z njimi prosto razpolaga. V Kriterijih za individualne pogodbe o zaposlitvi managerjev je sicer določeno, da po izvršitvi delniške opcije manager še najmanj šest mesecev ne sme odtujiti tako pridobljenih delnic, vendar iz nespoštovanja te določbe ne izhajajo nikakršne posledice.

Na podlagi določb ZDoh-1 pri prodaji delnic nastane kapitalski dobiček, če je prodajna cena presegla nabavno.

Ne glede na to, ali iz trenutka izvršitve opcije izhaja obveznost plačila dohodnine od dohodka iz zaposlitve in prispevkov za socialno varnost, davčna obveznost ob prodaji vrednostnega papirja v skladu s 3. točko prvega odstavka 86. člena ZDoh-1 nastane, če se prodaja opravi pred potekom treh let od dneva, ko je bil vrednostni papir pridobljen.

Davčna osnova od dobička iz kapitala je po določbi prvega odstavka 90. člena ZDoh-1 razlika med vrednostjo kapitala ob odsvojitvi in vrednostjo kapitala ob pridobitvi.

V zvezi z vrednotenjem kapitala ob pridobitvi je pri delniških opcijah treba upoštevati določbo tretjega odstavka 91. člena ZDoh-1, ki določa: kadar zavezanec pridobi delnice ali drug kapital na način, določen v četrtem odstavku 30. člena tega zakona, za nabavno vrednost delnice ali drugega kapitala velja primerljiva tržna cena delnice ali drugega kapitala na dan, ko je bila pravica izvršena, oziroma na dan, ko je zavezanec pridobil delnice ali drug kapital.

Pri opredelitvi vrednosti kapitala ob odsvojitvi je treba upoštevati 92. člen ZDoh-1 kot splošno določbo, saj ta določba primera delniških opcij ne ureja posebej.

*(Opomba: Splošna pojasnila v zvezi z opsijskim nagrajevanjem so povzeta po članku "Opsijsko nagrajevanje", objavljenem v reviji Denar, junij 2003, št. 11.)*